

S5 OBALNI

Številka 9, Letnik VII

September 2003

GLASILO RK JADRAN S59CST in
RK PIRAN S59HIJ

Glasilo Obalnih Radioamaterjev

Uredniški odbor S5 Obalni

Glavni urednik:
S53RA, Gregor

Urednik Informativnih
prispevkov:
S51VI Valter

Tehnični urednik:
S53Z, Žarko

Urednik QRP rubrike:
S53MA, Alen

Urednik rubrike tehničnih
člankov: S53RA, Gregor

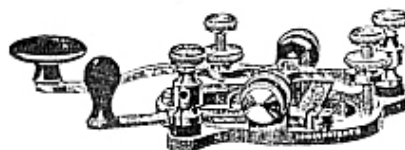

Direktorica ekspedite:
S57NKI, Danijela

Urednik kontest rubrike:
tekmovalac S55M, Adi

TISK: Rudi, S58RU

Sicer novica ni več čisto sveža, pa vendar. Ko je že vse kazalo, da se bo lenobno poletno vzdušje brez kakih posebnosti prevesilo v malo manj lenobno jesensko, je poznopoletno neurje zadnjega dne avgusta učinkovito upognilo S58U antenski stolp na Belem Križu. "Za se zjokat..." – je zapisal Boris decembra lani, ko je v uvodniku poročal o podobnem dogodku. Škode na antenah samih je sicer za spoznanje manj kot lani, poškodovana pa je bila tudi streha objekta (katera pa po sobotni delovni akciji že izgleda bolj v formi kot kdajkoli prej). Kljub temu, da bo verjetno potrebno korenito spremeniti zasnovo postavitve stolpa, pa ne dvomim, da bo ta kmalu spet ponosno stal.

Aja, kaže da sem postal glavni urednik te naše karavane... Verjetno bi moral ob priložnosti zapisati kaj pomembnega, samo bolj malo mi pade na pamet takole ob pol treh zjutraj. Hvala uredniškemu odboru za zaupanje, pa da vidimo, kaj bo iz vsega tega. Morda bom včasih razmišljanja v uvodnikih nekoliko subjektivno obarval, verjetno bom kdaj pa kdaj uspel narediti iz muhe slona (kot npr. v prejšnji številki – pa ne govorim o tisti muhi, ki je letala okrog antene...), potrudit pa se bom, da bo S5Obalni še naprej nezanemarljiv košček obalnega radioamaterstva. Za to bo glasilo vsekakor

potrebovalo nenadomestljive prispevke dosedanjih in novih piscev člankov. Za vsakogar sem dosegljiv na naslednjih elektronskih naslovih:

s53ra@qsl.net

ali

gregorpozar@yahoo.com

oziroma telefonu 041-287939

73, Gregor, S53RA

...IN NEKAJ BESED OB ZAČETKU,

če se navežem na naslov članka, s katerim se je Vanja v prejšnji številki S5 Obalnega poslovil kot urednik informativnih prispevkov glasila. Seveda bi se najprej lepo zahvalil za zaupanje in izvolitev v uredniški odbor in predhodniku za želje. Obenem se Vanji in Borisu že vnaprej zahvaljujem za plodno sodelovanje z informativnimi prispevki. Upam, da bomo z uredniškim odborom v najboljši mogoči meri izpolnili pričakovanja bralcev.

Radioamaterstvo na Obali se dogaja. In zakaj ne bi informacij o dogodkih delili z radioamaterji na Obali in drugimi bralci? Ob pričakovanju vaših prispevkov, informacij, novic, mnenj in predlogov vam želim obilo užitkov ob našem Hobiju.

73's Valter, S51VI

RADIJSKO OKNO

Z današnjo številko začenjam s pisanjem nove rubrike, v kateri se bom posvetil poslušanju radijskih valov.

Pa začnimo na začetku. Ko se je moja družina preselila iz samega mestnega jedra v hišo na obrobju mesta, mi je bilo dobrih deset let. To je bil zame velik preobrat; izgubil sem namreč večino svojih prijateljev, izgubil sem varnost stisnjenih piranskih ulic - bil sem vajen gneče na zelenjavnem trgu, kamnitih tlakov, skal ob obali na Punt, - pred mano pa se je razprostiral gozd robide in akacij, ki so rasle tik nad prepadom. Hiša sredi tega zelenja je bila lepa in prostorna, dobil sem celo svojo sobo in prelep pogled na morje...

Prišla je jasna in mrzla zima. Sonce se je že pozno popoldan poslovilo in se v oranžnem soju, ki se je razlil po celem zahodu, potopilo tja nekam k Benetkam. Takoj zatem se je znočilo in globoko, na nebu so mežikale zvezde, jasne in hladne.

Večeri v sobi so postajali vse bolj samotni. V mesto med prijatelje nisem več mogel, saj je bilo predač, pa tudi nekaj otroškega strahu pred temo je pripomoglo k temu, da se nisem odpravljaj na nerazsvetljeno pot v mesto.

Nekega nedeljskega popoldneva sem odnesel radio iz dnevne sobe v svojo sobo. Tam ga tako ali tako ni nihče poslušal. Televizija je bila veliko bolj atraktivna...

Drobcena lučka je medlo osvetljevala rdečo podlago, na stekleni pološči pa so bila z belo barvo natisnjena imena različnih mest - kot

kakšen čudaški zemljevid. Med podlago in belim tiskom je potoval kazalček. Ko sem z roko vrtel gumb, se je kazalček premikal, magično oko pa se je širilo in ožalo v svojem nenaravno zelenem odtenku. Iz aparata je bilo slišati različne govorce, glasbo, piskanje in veliko čudnega šumenja, škripanja in ostalih zanimivih zvokov.

Zvečerilo se je in sobo je zalila tema. Le majhna žarnica, ki je osvetljevala skalo sprejemnika je skromno svetila na mizo za katero sem sedel. Elektronke so segrele leseno ohišje radia in metale blede svetlobo skozi iz lesnita izdelan in perforiran hrbet aparata na zid. Objel sem toplo leseno ohišje z levo roko, z desnico pa sem vrtel gumb, nad katerim je pisalo *biranje stanica*.

Poslušal sem razkošje zvokov, ki so prihajali z različnih koncev sveta. V hipu me je prevel zelo zanimiv in močan občutek. Posvetilo se mi je namreč, da slonim ob oknu, ob posebnem oknu, skozi katerega je videti zelo daleč...

Večeri so postali bolj prijazni in novorojena ljubezen mi je krajšala čas.

Ta ljubezen me že več kot 25 let vodi skozi svet radia. Najprej sem se družil samo z domačim radijem, potem sem spoznal svet CB frekvenc, kasneje še radioamaterskega, a še vedno vem, da se je tista prva iskrica, tista usodna povezava, tisti prvi DX z mojim srcem vzpostavil neke davne in samotne nedelje v hiši moje mame.

Sedaj pa, kot da se zgodovina ponavlja, se spet velikokrat zalotim, kako »vrtim« skalo na svojem radiu, ki se je med tem pomladil in izboljšal, a na žalost toliko pomanjšal, da ne

morem več na njem sloneti in se na lakiranem lesenem ohišju greti s toploto elektronk.

V tej rubriki bom poročal o frekvencah, dogodkih in ostalih informacijah, ki bodo zanimive za bralce in potencialne poslušalce. Hvaležen bom za vse informacije, namige in kritike, ki jih sprejemam na e-mail: S59AV@yahoo.com. Prijetno poslušanje!

Vanja, S5-RS-060

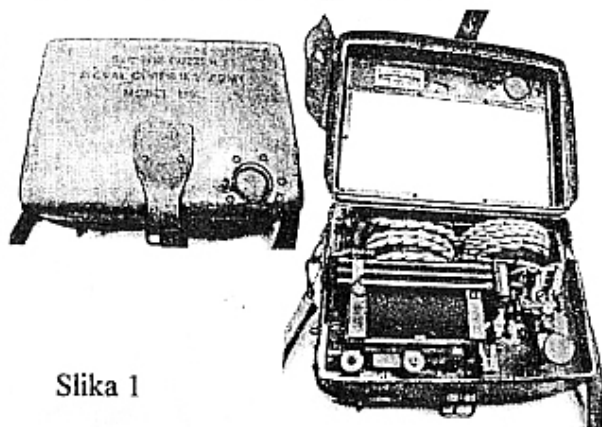
Telegrafske ročice 8.

Vojaški tasterji 1.

Vojska seveda ni stala ob strani razvoju radijskih komunikacij, prav tako tudi pri razvoju tasterjev ne. Vojaške tasterje je proizvajala skoraj vsaka armada, v grobem pa se med zbiratelji delijo na ameriške, britanske, kanadske, avstralske, nemške, japonske, ruske in češke. Ostale države niso imele kakšne omembe vredne proizvodnje ali pa skoraj ni mogoče dobiti podatkov (ex Sovjetska zveza, Kitajska). Azijske države so več ali manj kopirale že izdelane tasterje, večinoma ameriške. Ker je ameriških vojaških tasterjev največ, bom v prvem delu obdelal ameriški razvoj in proizvodnjo tasterjev, v naslednjih delih pa pridejo na vrsto še ostali.

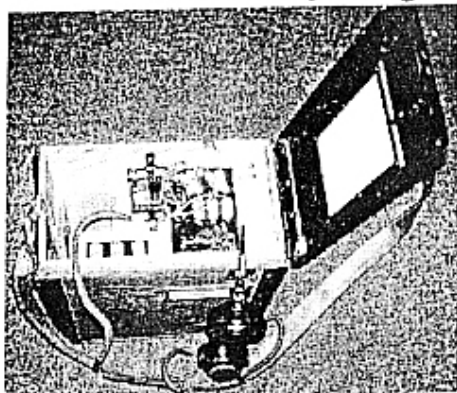
Prvi vojaški tasterji niso bili samo to, ampak so bili del celote, ki so se uporabljali še z zemeljskim telegrafom. Na sliki 1 je »The US army service buzzer Model 1914.

V usnjeni torbi, ki je imela tanko usnjeno membrano skozi katero se je lahko pritiskalo taster (verjetno, da bi preprečili, da se vse skupaj zmoči ali pa da blato ni prišlo v stik z tasterjem) je bila, poleg tasterja, še baterija in par slušalk.

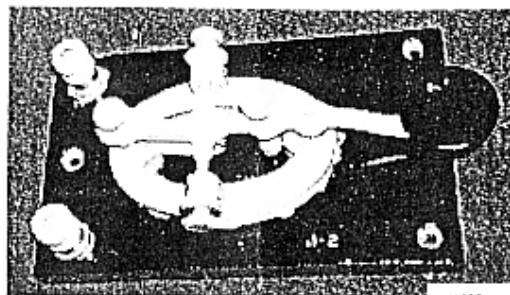
Slika 1

Naslednja generacija, še vedno v obdobju prve svetovne vojne, so bili telegrafski / telefonski kompleti v lesenih zabojih. Na sliki 2 je Kellogg Telegraph / Telephone set, v katerem je »zujalica«, baterije, taster in telefon. Takih setov je bilo izdelanih na desettisoče, danes pa so precej redki, ker so po odpisu končali na odpadu, kjer so iz njih pobrali tasterje, ostalo pa zavrgli.

Slika 2

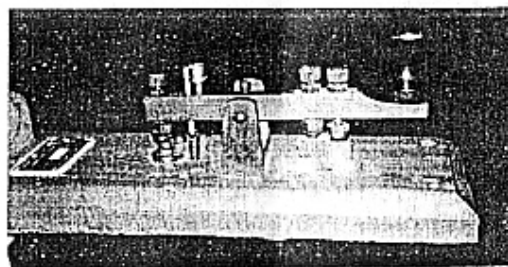
Vojske so znane tudi po tem (sploh ameriška), da vse kodirajo, zato so kmalu začeli označevati tasterje s črko J in številko, od J-1 do J-51. Taster J-2 je najbolj enostaven, kopiran Bunnelov »Triumph« taster (slika 3) Izdelovalo ga je

Slika 3

na desetine proizvajalcev, ki so zmagovali na natečajih ameriške vojske. Veliko teh izdelovalcev ni nikoli izdelovalo nobene druge radioamaterske opreme.

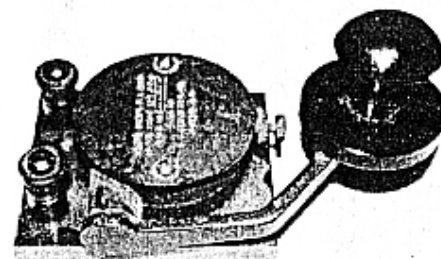
Za učenje so uporabljali poseben taster, J-4. Kontakti in vijaki za nastavitev so imeli gumijasto prevleko, da se je zmanjšal ropot, ki je bil lahko precej nadležen, če je v učilnici »klofalo« nekaj deset učencev – slika 4.

Slika 4

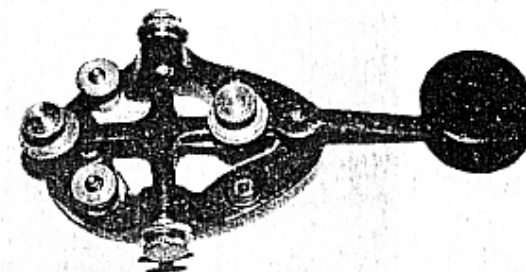
Ročico na sliki 5, J-5, Flameproof Aircraft key, so uporabljali v vojaških letalih med leti 1918 in 1945. Kontakti so v ognjevarnem ohišju, tako, da ni bilo

nevarnosti eksplozije zaradi kakšne iskre.

Slika 5

J-37 (slika 6) je bil imenovan »General purpose key«, taster za splošno uporabo, montirali pa so ga na različne podstavke za različne namene, najbolj zanimiva je izpeljanka J-45 »Clip on the leg key«, na sliki 7. Operater si ga je enostavno pritrdil na stegno. Uporabljali so ga v letalih in kopenskih vozilih.

Slika 6

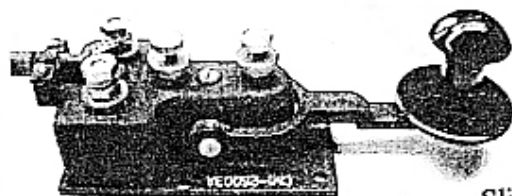
Slika 7

Zanimiv je tudi taster J-51 (slika 8), ki so ga uporabljali za krmiljenje signalnih svetilk. Ker so nasprotniki streljali na signalne svetilke, je bil taster opremljen s kolutom žice, tako, da je operater krmilil svetilko v varni razdalji.

Slika 8

Ameriška vojska ima seveda tudi mornarico, ta pa je izdelovala svoje tasterje, seveda s svojimi oznakami. Najbolj znan je CXX 26003A Flameproof taster, ki je kopija nemškega »Luftwafe« tasterja. Ker je te tasterje izdelovalo veliko proizvajalcev, so dobili oznako C + dve črki, ki sta označevali proizvajalca. Na sliki 9 je taster CMI26003A, kar pomeni, da ga je izdeloval

Slika 9

Moulded Insulators, oznak CJB26003A, pa je pomenila, da ga je izdeloval Bunnel.

Ker so vojske ponavadi radodarni naročniki, so bili vojaški tasterji izdelovani v količinah, ki so daleč presegale meje razumnega, zato danes, razen redkih izjem, nimajo velikih

vednosti med zbiratelji. Z razvojem novih načinov komunikacij jih je ogromno končalo na odpadnih popolnoma novih. Ponavadi so jih pokupili radioamaterji, za svojo uporabo in prodajo na bolšjakih, kjer lahko še danes kupiš kakšen popolnoma nov J-..., izdelan pred drugo svetovno vojno.

Prihodnjič: Vojaški tasterji 2 (britanski, kanadski, avstralski)

73 Boris, S57LO

— Iz centrale poročajo, da so v tem okolišu na delu tatovi gum.

V prejšnji številki so se tisku izmuznili elektronski naslovi virov za serijo člankov o naravnem radiu. Objavljamo jih sedaj:

<http://vlf.it> oz. <http://www.vlf.it>
<http://www.auroralchorus.com/>
<http://www.spaceweathersounds.com/>
<http://www.altair.org/natradio.html>

73, Gregor, S53RA

— Mami, prosim, če bi utihnla. Rad bi zaspal!

Enjoy Dxing!

